

Wat met het asielbeleid?

Naar aanleiding van het overlijden van Sémira Adamu

Charles Carolus

Gepensioneerde accountant

Het ongelukkig en zinloos overlijden van juffrouw Sémira Adamu, een twintigjarige Nigeriaanse vrouw, is diep tragisch. Het heeft mij erg aangegepen omdat ik als kind zelf ervaren heb wat het betekent als illegaal en met een valse identiteit te moeten leven. We moeten onze onverschilligheid ten aanzien van asielzoekers afleggen. Ook onze politiek moeten we wijzigen. Hieronder geef ik mijn persoonlijke reactie op de gebeurtenissen en mijn visie hoe een asiel- en immigratiebeleid er kan uitzien.

Het bericht

Als bij toeval had de auteur Erik Vlamincq in een open brief aan Johan Vande Lanotte in de *De Morgen* van zaterdag 19 september 1998 een aantal terechte vragen gesteld over ons asielbeleid. Het was een redelijke brief van iemand die niet begreep waarom alles zo onpersoonlijk en ambtelijk moest gebeuren en of men al gedacht had aan alternatieve oplossingen om tenminste de ergste nood te lenigen, ook wanneer deze mensen niet in aanmerking komen voor asiel in ons land. Deze vragen waren bij hem opgekomen bij het bekijken van de *Panorama*-uitzending op TV1 op 10 september over dit onderwerp.

De senaat boog zich nu al meer dan een jaar over dit probleem, de media schonken er regelmatig aandacht aan en mensen als Erik Vlamincq waarschuwden voortdurend. Blijkbaar voelde men aan dat een drama niet ver meer was. En, drie dagen later, op 22 september, overleed Sémira Adamu bij een poging om haar het land uit te zetten. Niemand kon zeggen "wir haben es

nicht gewusst". Voordien waren er reeds doden gevallen. Op 17 mei 1982 kwam een Marokkaan om het leven en op 14 januari 1987 stierf een Zaïrees. Beide mannen werden ofwel de mond gesnoerd met kleefband of voorover geduwd zodat zij niet meer konden schreeuwen. Hun dood beroerde de publieke opinie in die dagen blijkbaar veel minder. België is trouwens geen uitzondering wat dergelijke 'ongevallen' betreft. Ook in Nederland stierf onlangs een man omdat zijn mond afgeplakt was met kleefband. In Duitsland sprong ooit een wanhopige asielzoeker voor het oog van de TV-camera's uit een raam. Deze beelden branden jaren later nog op mijn netvlies. Zoiets laat niemand onberoerd. Het doet pijn omdat men machteloos staat.

Zowat iedereen poogde uitdrukking te geven aan zijn verbijstering: van luitenant-kolonel Luc Tempels van de rijkswacht tot Daniël Liebmann van het Collectief tegen Uitzwijzingen. Iedereen zei: "das haben wir nicht gewollt". En ik geloof inderdaad dat niemand de dood van deze Afrikaanse vrouw gewild heeft. Zij die in

de straten schreeuwden dat dit moord was, vergissen zich dus. Laten we het er op houden dat zij zich door hun emotie en hun verdriet hebben laten meeslepen. Maar laat ons ook ophouden met elkaar toe te schreeuwen.

De verantwoordelijkheden

Wat is er nu fout gegaan? Ondanks de diverse waarschuwingen vooraf waren onze be- windvoerders blijkbaar niet in staat het drama af te wenden. Zij verschansten zich achter de uit- spraak 'de wet is de wet'. Louis Tobback ver- klaarde ooit: "Totale vrijheid verknecht, de wet bevrijdt". Daarin heeft hij volledig gelijk. Maar de 'wet' op zich is alleen maar een instrument dat tot leven komt wanneer de mens deze wet toe- past. Uitgerekend in de wijze van toepassing toont de samenleving haar graad van beschaving en cultuur. Daarom kent men in het Nederlands de mooie uitdrukking 'genade voor het recht la- ten gaan'. Alleen wanneer de genade en het recht samengaan, kan een harmonieus besluit getroffen worden. Zeker wanneer wij mensen moeten be- oordelen die geen vergrijp gepleegd hebben. Een vraag voor asiel is legitiem en geen vergrijp. Wan- neer een wet op een verkrampde manier wordt toegepast, schiet de wet altijd haar doel voorbij. In *De Morgen* van 19 september zei Fred Erdman: "ik ben ongelukkig met ons asielbeleid". Voordien had hij de wet-Vande Lanotte een "slechte wet" genoemd. Het asielbeleid botste met zijn eigen verleden en met zijn humanistische inborst. Moge- lijk ook - maar dat zei hij niet - met zijn oordeel als jurist over deze wet.

De politiek

Het waren de ministers Tobback en Vande Lanotte die de huidige wet op het asielrecht en het uitwijzingsbeleid gestalte hebben gegeven. We moeten niet verstoppen dat het hele beleid beïnvloed werd door het gevecht om de gunst van de kiezer dat vooral de SP moet leveren met het Vlaams Blok. Alle analyses sinds 1991 hebben uitgewezen dat uitgerekend de SP veel kiezers verliest aan het Vlaams Blok in de achter- gebleven buurten van de grote steden, vooral in Antwerpen. Er moest iets gedaan worden om die oudere, traditioneel socialistisch stemmende,

meestal onder een of andere vorm van een uit- kering levende kiezer terug te winnen. De tijd dat de plaatselijke, socialistische voorman in deze buurten op handen gedragen werd, is voor- bij. Vroeger bestond er een soort van 'perma- nente dialoog' tussen beiden. Dat is nu onbe- staande. De socialistische voorman van nu spreekt een taal die in deze buurten nog zelden begrepen wordt. Vermits in deze buurten open- lijk gescholden wordt op alles wat vreemdeling is, en dit op een manier die elke verbeelding tart, lag het voor de hand dat een harde vreem- delingenpolitiek deze traditionele kiezer er van weerhouden kon worden om zijn (protest)stem nogmaals aan het Vlaams Blok te geven. Stoere taal en een no-nonsensbeleid zou een signaal zijn dat wel begrepen zou worden. Er waren in- derdaad ogenblikken waarop de kopie het origi- neel benaderde. Alleen, niemand werd om de tuin geleid door dit spierballenvertoon, en of het veel stemmen heeft opgeleverd valt nog te be- zien. In essentie is de SP een partij die naar op- lossingen zoekt voor maatschappelijke proble- men, terwijl het Vlaams Blok juist leeft van proble- men, niet van oplossingen. Daardoor is het voor de SP ook niet mogelijk een betoog te hou- den dat kan rivaliseren met het politiek opbod van het Vlaams Blok. De SP zou dat alleen kun- nen wanneer ze haar hele verleden en haar waarden zou opofferen. Want: hoe bestrijdt je een 'waarden-loze' partij? Ik stel de vraag, maar heb er geen antwoord op. Wat ik wel weet, is dat het opgeven van de eigen waarden niet het juiste antwoord is.

Het gerecht

Het gerecht moet, in het belang van heel het land, zo snel mogelijk volledige klaarheid bren- gen over de omstandigheden waarin Sémira Adamu is gestorven. Elke vertraging beschouw ik als schuldig verzuim. De bevolking heeft het recht, en ook de behoefte, om de volledige waarheid te kennen. Fragmenten worden gelect, geïnterpreteerd en opgesmukt. Alles moet op tafel komen. Alleen dan kan men de rijke fanta- sie van journalisten tegengaan en de schade die sommige politieke partijen doelbewust willen veroorzaken, beperken. Zoals in zovele affaires

van de laatste jaren, wordt ook nu duchtig aan reputatiebeschadiging gedaan en treedt de pers op als een soort alternatieve rechtbank. Op die manier ontstaat een primitief soort recht in dit land. Justitie kan een verdere verglijding enkel stoppen wanneer zij snel en doortastend het onderzoek voortzet en ondubbelzinnig conclusies formuleert.

De rijkswacht

Dat er snel duidelijkheid komt, is ook van belang voor die ene Limburgse rijkswachter die er nu van beschuldigd wordt de dood van Sémira Adamu veroorzaakt te hebben; vooral omdat hij bij een vroegere gelegenheid geschorst werd. Deze man heeft even veel recht als iedereen om op een evenwichtige manier beoordeeld te worden. Hij heeft het recht zich te verdedigen. Op dit moment kan hij zich niet verdedigen, maar wordt hij wel door politiek en pers ongenueanceerd aan de schandpaal genageld. Via hem wordt ook de hele rijkswacht en elke individuele rijkswachter door het slijk gesleurd.

Het parlement en de regering kunnen alvast nadenken over de te nemen besluiten wanneer justitie daadwerkelijk tot het besluit komt dat er niet reglementair is opgetreden. Het mag niet zijn dat verantwoordelijken voor een grove fout of nalatigheid er fluitend onderuit komen omdat hun statuut hen perfect beschermd. Laat het deze keer weer niet verzanden zoals met de fouten in de zaak Dutroux. De eerdere schorsing van die ene rijkswachter mag echter alleen in de discussie betrokken worden wanneer uit de feiten in de zaak Adamu zou blijken dat uitgerekend hij de fatale fout(en) gemaakt heeft. Indien zou blijken dat hij geen schuld treft, doet de eerdere schorsing niets terzake.

Ik zou ook graag een antwoord vernemen op de vraag of er al dan niet druk is uitgeoefend op de rijkswachters die met de uitwijzing van Adamu werden belast. Het was inmiddels de zesde poging om Sémira uit te wijzen. Het is niet onmogelijk dat men de rijkswachters duidelijk heeft gemaakt dat zij er moesten voor zorgen dat de boordcommandant geen moeilijkheden zou maken en dat men van hen verwachtte dat de uitwijzing deze keer wel zou lukken. Ook

zoiets mag niet toegedekt blijven. Dit is nog nergens ter sprake gekomen, maar mag in een dergelijk onderzoek niet over het hoofd gezien worden. Mij bevreemdt toch de altijd weerkerende verpletterende verantwoordelijkheid van de laagste in rang.

De actiegroepen

Aalmoezenier Herman Boon van de luchthaven in Zaventem heeft zich laatdunkend uitgesproken over de invloed van het Collectief tegen Uitwijzingen. Hij beschuldigt deze organisatie ei zo na van mede verantwoordelijk te zijn voor de dood van Sémira Adamu. Hij getuigde ook dat de gesloten instellingen zoals 127 bis geen "concentratiekampen" zijn. Het minste wat er volgens mij moet gebeuren, is het aandeel in de verantwoordelijkheid van het Comité uitzoeken en ondubbelzinnig beoordelen. Indien men hen niet strafrechterlijk kan vervolgen uit democratisch oogpunt, kan men toch een moreel oordeel vellen over hun civiek gedrag. Want uit de woorden van Herman Boon kan opgemaakt worden dat het Comité de revolve predikt en mede verantwoordelijk is voor het 'geweld' in de gesloten instelling 127 bis. Als dat zo is, heeft het Comité bij Sémira Adamu en andere asielzoekers een hoop gewekt die zij niet kon waarmaken en waren de mensen van het Comité zich terdege bewust van wat zij deden. Kan men besluiten dat het Collectief tegen Uitwijzingen de 'mens' Adamu gemanipuleerd heeft terwille van de 'zaak' Adamu?

De samenleving

Tenslotte zijn wij allemaal verantwoordelijk voor de dood van Sémira Adamu. Tot nu toe was slechts een kleine minderheid van de bevolking bekommerd om het lot van asielzoekers. Meer en meer reageert onze samenleving 'à la carte' op de maatschappelijke problemen. Er heerst een ontstellend gebrek aan een samenhangende visie en gefundeerde waarden en normen. Op het laatst resten er ons alleen nog slogans en kreten. Zo'n samenleving is moeilijk bestuurbaar.

Hoe moet een asielbeleid eruit zien?

Er is niet zoveel manoeuvreerruimte voor een

nationaal asielbeleid. Alle Europese landen richten zich in onderlinge afspraak op de Conventie van Genève van 1951; op de Schengenakkoorden van 1990, en op het groeiende belang in de Europese Unie van het begrip 'gemeenschappelijk buitenland' (o.a. op vlak van defensie, politieke samenwerking, enz.).

Volgens sommigen moet de Conventie van Genève herzien worden omdat ze niet meer zou beantwoorden aan de noden van vandaag. Ik wil er op wijzen dat de Conventie geschreven werd door mensen die veel ervaring hadden opgedaan met vluchtelingen. De Tweede Wereldoorlog had een groot aantal 'displaced persons' opgeleverd en de diverse conflicten na 1945 hadden een stroom vluchtelingen doen ontstaan. Een Amerikaans rapport schatte het aantal vluchtelingen in de wereld toen tussen de 30 à 60 miljoen. Op 23 september 1951 vond koningin Juliana van Nederland het nodig om een brief te schrijven naar de Amerikaanse president Harry Truman, geheel gewijd aan het vluchtelingenprobleem in de wereld. Ze schreef ondermeer: "Ik zou u willen vragen het initiatief te willen nemen voor een nieuwe aanpak om de zieke plek uit het lichaam van de mensheid te snijden, waarin zich anders een dreigend politiek gevaar zou blijven vormen".

De Conventie van Genève kan enkel ingeroepen worden voor individuele gevallen. Deze individuele benadering speelt in het voordeel van de asielzoeker. Het is misschien een tijdrovend en duur systeem, maar het geeft de vluchteling de kans zich beter te integreren. Meer vluchtelingen opnemen in groep bijvoorbeeld is zeker mogelijk, maar dan moeten we hen groepsgewijs in 'displaced persons-kampen' onderbrengen, weg van onze eigen samenleving. Wij veroordelen hen dan tot een uitzichtloos bestaan. In een aantal gevallen valt dit te prefereren boven de onzekerheid van een oorlogs- of geweldsituatie, maar dan kan het verblijf maar van beperkte duur zijn en is het afhankelijk van de crisis die deze specifieke vluchtelingenstroom heeft veroorzaakt. Zo'n beslissing kan ook in een gevaarlijke richting evolueren. Sommige landen hebben in het verleden vluchtelingen doelbewust niet geïntegreerd in hun samenleving en

hebben zo de basis gelegd voor gevaarlijke terroristische groeperingen. Dit bewijst dat vluchtelingen op termijn in de samenleving moeten integreren. Dit is ook het "dreigende politieke gevaar" waarop koningin Juliana in haar brief doelde.

Niemand kan de vraag beantwoorden hoeveel vluchtelingen een land van tien miljoen inwoners kan opnemen. Altijd te weinig, zoveel is zeker. Het antwoord is afhankelijk van diverse factoren. Algemeen kan men stellen dat een vluchteling die cultureel een grote affiniteit heeft met het land dat hem opvangt snel zal integreren. Van een dergelijke categorie vluchtelingen kan men een groter aantal opgenomen worden. Een democratisch land dat zich openstelt voor vluchtelingen heeft de morele plicht zich zo ver mogelijk te engageren. Maar hoe ver is 'zo ver mogelijk'? Ligt hier geen taak voor multidisciplinair wetenschappelijk denkwerk?

Wat blijkbaar ook nog niet kan, is een 'taakverdeling' in de Europese Unie. Zijn er landen in Europa die vlatter kunnen omgaan met bepaalde vluchtelingen dan andere landen omdat zij door hun geschiedenis meer ervaring hebben? Het is trouwens niet meer dan logisch dat men zich op het Europees niveau zou bezighouden met de vluchtelingenproblematiek op een manier die verder gaat dan het repressief politieke Schengenakkoord. Ook zover zijn we nog niet.

België: de politiek

De uitval van Louis Tobback over de zogenaamde "hypocrisie" van de Franstaligen had hij beter niet gedaan. Ik begrijp zijn emotie, maar hij weet toch dat het 'Dutroux-syndroom' in Wallonië nog steeds hevig doorwerkt. Wallonië is ervan overtuigd dat Julie en Melissa nog zouden leven indien de plaatselijke rijkswacht niet geblunderd had. De Russos, de Lejeunes, de Ben Aïssas hebben in Franstalig België nog een groot moreel gezag, in tegenstelling tot de Marchals in Nederlandstalig België. Nu komt er bovenop dit trauma nog een nieuwe blunder met weer een dode tot gevolg. Als staatsman zou Louis Tobback moeten weten dat dit niet eindelijk kan doorgaan. Daarom geloof ik dat wij een dergelijke polarisering een halt moeten toeroepen,

want een lachende derde staat aan de zijkant in de handen te wrijven.

Hugo Coveliers suggereerde in de *Zevende Dag* van 27 september om uitwijzingen voortaan met "speciale vliegtuigen" te laten uitvoeren. Ik zag de *militaire C-130 toestellen al aanrukken!* Ik geloof dat Coveliers donders goed wist wat hij zei. Het was een doordachte politieke zet met één oog op de volgende verkiezingen. Zijn latere afzwakking dat hij comfortabele vliegtuigen bedoelde, doet niets terzake. Als lid van een democratische partij heeft hij principieel de eis van het Vlaams Blok overgenomen. Essentieel wil hij daarmee de uitwijzingen onttrekken aan de sociale controle van het publiek en tegelijk omzeilt hij het vetorecht van de boordcommandant (want de vliegtuigen zouden daarvoor speciaal ingehuurd worden). Dit is een voorstel om een nog inhumaner en nog repressiever uitwijzingsbeleid te voeren. De garantie dat zo'n uitwijzing nog volgens democratisch recht verloopt, wordt hierdoor wel erg smal.

België: de actiegroepen

Daniël Liebmann formuleerde het correct toen hij zei: "In de wereld is een storm opgestoken en de toevloed van asielzoekers is eigenlijk niet meer dan de barometer van deze storm". De rest van zijn betoog gaat ten onder aan 'wild om zich heen schoppen'. Daarover wil ik zeggen: hou toch op met het lichtzinnig gebruik van woorden als 'gestapo', 'fascist' en 'concentratiekamp'. De historische geladenheid en de 'echte' draagwijdte van deze woorden zijn van die aard dat een slordig gebruik ervan alleen maar tot de erosie van de betekenis leidt. De oud marxistische en belegen maoïstische stijl waarin jullie spreken, maken het beluisteren tot een opgave. Nee, de rijkswacht is geen horde tsaristische kozakken die het uiteindelijk op de "boeren en arbeiders" gemunt hebben, zoals Raf Jaspers betoogde in zijn artikel 'Humaner asielbeleid of open grenzen' in *De Morgen* van 28 september. Dit is geen film van Eisenstein of Poudovkine. Met zo'n stellingen bewijst men zijn behoefte aan een vijandbeeld om zich te profileren. Liefst een romantisch vijandbeeld uit het verleden dat geen reëel gevaar betekent voor het eigen

knusse leven. Hou op met 'weerstandertje' te spelen onder veilige omstandigheden. Laten we wel wezen: hij of zij die destijds een jood verborg, een verzetsman of een geallieerde piloot onderdak gaf, riskeerde de dood of het KZ. Maar wat riskeren jullie? Een boete van de strafrechter?

Sommige van deze extreme organisaties hebben met het Vlaams Blok gemeen dat zij leven van de problemen, maar nooit thuis geven wanneer er naar oplossingen gezocht wordt. Er is duidelijk behoefte aan één of meer kritische organisaties die asielzoekers kunnen steunen en begeleiden, die een kritische dialoog met de overheid aangaan en die discussiëren met de publieke opinie zodat een alternatief wordt geboden voor het simplistische denken. Minister Luc Van den Bossche lijkt dit te hebben ingezien en maakt ruimte voor zowel het Centrum van Gelijke Kansen en Racismebestrijding als Amnesty International. Deze kans heeft het Comité tegen Uitwijzingen verkwanseld door zich als een agitatie- en propagandagroep te gedragen. De rellen die op 4 oktober te Vottem uitgelokt werden door een aantal chaoten werden door een woordvoerder van het Collectief omschreven als "volkswoede" die hij niet kon (en ook niet wilde) tegenhouden.

Vlaanderen-Wallonië

In de onmiddellijke nasleep van het drama Adamu sprak 61% van de Franstaligen zich bij een enquête uit voor een versoepeling van het asielbeleid. De Nederlandstaligen bleken slechts voor 44% voorstander van een versoepeling. Het verschil tussen Franstaligen en Nederlandstaligen is nog groter wanneer het gaat over gedwongen uitwijzingen van uitgeprocedeerden: 21% van de Franstaligen en 45% van de Nederlandstaligen kiest voor de gedwongen uitwijzing. Niet geheel onterecht commentarierde *De Morgen* de communautaire uitval van Louis Tobback als volgt: "Met zijn bedenking dat hij erg bekommerd is om de groeiende breuk tussen de verpletterende zwijgende meerderheid (zeker in Vlaanderen) en de Franstalige opiniemakers, gaf Tobback onwillekeurig ook gelijk aan Waals minister-president Robert Collignon (PS) die een

kleine twee weken geleden op de Waalse feestdag Vlaanderen verweet onverdraagzaam te zijn. Hij illustreerde dat aan de hand van een kleine inventaris van Vlaamse maatregelen (repressie-decreet, verzet tegen het Eurostemrecht en tegen de Europese Conventie voor de Bescherming van de Minderheden, enz.). Daartegenover plaatste hij het open en gastvrij Wallonië dat geen probleem heeft met zijn migranten”.

Ik geloof niet dat de Nederlandstaligen intoleranter zijn dan de Franstaligen. In Wallonië heeft men wel een langere ervaring met inwijkelingen. Het aantal bekende Walen dat zelf afstamt van recente migranten is vrij groot: Elio Di Rupo, Gino Russo, Laurette Onckelinckx, Roberto d'Orazio, Adamo. Immigratie is in Vlaanderen een vrij recent fenomeen en de mensen hebben nog niet de mogelijkheid gehad om het resultaat van deze migratie over een langere periode te beoordelen. In de grote industriecentra van Wallonië waren de arbeiders zich sterk bewust van hun sociale status en de solidariteit in hun sociale strijd primeerde boven alle andere verschillen. Dit katalyseerde de integratie van de inwijkelingen. Natuurlijk is het zo dat er veel spanningen geneutraliseerd worden zolang er voldoende werk is. Dit blijkt echter niet de allesbepalende factor te zijn. Want dan zou in Wallonië, waar de werkloosheid dramatisch hoog is, ook de intolerantie ten aanzien van de vreemdelingen evenredig hoog moeten zijn. Het omgekeerde is het geval. De intolerantie in Vlaanderen blijkt omgekeerd evenredig met de werkloosheidsgraad. Dit duidt erop dat er ook andere factoren een rol spelen. Eén factor is volgens mij te zoeken bij de actuele Vlaamse politiek. Vanaf de negentiende eeuw hebben Vlaamse politici een terechte strijd gevoerd voor Vlaamse rechten. De weg was lang en hard, maar is bijna exclusief via legale en parlementaire middelen gelopen. Dat pleit voor het democratisch gehalte van de Belgische staat. Het activisme uit de Grote Oorlog en de flamingantische collaboratie uit de Tweede Wereldoorlog waren dan ook verwerpelijk. Zowel het activisme als de collaboratie betekenden een rem op de overigens legitieme strijd van de Vlamingen. Tegelijk toonden beide fenomenen de aanwezigheid aan van een

diepgewortelde en elitaire visie bij een aanzienlijk deel van de flaminganten. Deze elitaire visie sluimert blijkbaar nog steeds voort.

Begin jaren negentig werd België een federale staat en kreeg Vlaanderen een grote autonomie. Wat het eindpunt moest zijn, werd voor een aantal politieke strekkingen in zowat alle partijen (inclusief de SP) het uitgangspunt om hun autonomistische visie te gaan realiseren: Vlaanderen moet een onafhankelijke staat worden! Daartoe moet men bouwen aan een Vlaamse identiteit, tot in het absurde. Vlaanderen moet niet zo maar een staat worden, nee, Vlaanderen moet een heilstaat worden waarin de natie, het volk, de cultuur en de staat samenvallen en waarin de bloemkool met bechamelsaus tot cultureel erfgoed wordt verklaard. Met “de taal is gans het volk” en “taalgrens=staatsgrens” is men bezig met afbakenen, begrenzen, afsluiten. Deze verkrampde pogingen om de bewoners van het territorium Vlaanderen een eigen identiteit aan te praten waarbij Wallonië al “het verre buitenland” is, moet onvermijdelijk leiden naar een mentaliteit waarin men zich afzet tegen alles wat ‘vreemd’ is. Dieter Lesage schrijft daar verhelderende zaken over: “Waar natiestaatideologen graag over zwijgen is dat de ideale oplossing de facto etnische zuiveringen noodzakelijk maakt, al dan niet met massaal bloedvergieten”.

Een samenleving die steeds maar weer bewerkt wordt met zo'n politiek visie zal op 'de andere' reageren met wantrouwen en achterdocht. Vlaamse politici leren de Vlamingen zich te gedragen als een persoon met een wankele gezondheid die voortdurend in angst leeft 'besmet' te raken door de bedreigende omgeving. De Vlaamse politici zijn verantwoordelijk voor dit klimaat dat zij uit provincialistisch eigenbelang in het leven hebben geroepen. Enkel wanneer Vlaanderen het politieke roer omgooit en men zich minder bekommert om de eigen 'identiteit' (wat trouwens geen statisch gegeven is want voortdurend in beweging) zal men zich minder verkrampd opstellen tegenover vreemdelingen. De progressieve krachten in de diverse partijen moeten zich daarover dringend bezinnen.

Het valt bovendien op dat onze minster-pre-

sident in dit maatschappelijke debat ooverdovend zwijgt. Er was wat gekrakeel toen minister Van den Bossche van de Vlaamse naar de federale regering trok, maar verder niets... Sommigen vroegen zich af of de federale regering belangrijker is dan de Vlaamse. Maar natuurlijk is dat zo! Dat is in andere federale staten niet anders. Bill Clinton was eerst gouverneur van de staat Arkansas vooraleer hij president werd. Gerhard Schröder leidde eerste de deelstaat Nedersaksen vooraleer kanselier te worden. Niemand haalt het daar in zijn hoofd om zich af te vragen wat het belangrijkste is. Dat men deze vraag in Vlaanderen wél stelt, toont aan hoe men de pedalen aan het verliezen is.

Sinds kort sleutelt men in Wallonië aan een gelijkaardige 'Waalse identiteit'. Het valt nog niet te overzien welke vormen deze constructie zal aannemen, maar naarmate dit proces van image building zal vorderen, zal de tolerantiegraad ten aanzien van vreemdelingen dalen. Bepaalde groepen of individuen zullen niet meer passen in het beeld van de 'Waalse identiteit' dat men zich gevormd heeft en dat nog altijd zuiverder kan. Dat de socialist Robert Collignon hierin het voortouw heeft genomen, vind ik bedenkelijk. Ik hoop dat onze Franstalige landgenoten tijdig de valkuilen van zo'n denkpiste zullen opmerken en dat we niet geconfronteerd worden met een 'Wallonie profonde-beweging'.

De economische factor

Er is, of men dit nu wil of niet, ook een economisch kantje aan het opnemen van vluchtelingen. Wanneer wordt het economische draagvlak van een land of van de Europese Unie overschreden? Hoe mooi, aantrekkelijk en voluntaristisch de theorie van de 'open grenzen' ook klinkt; zij is niet toepasbaar. De voorstanders van deze theorie weigeren om een ernstig debat te voeren. Zij roepen enkel dat wij verplicht zijn om met zijn allen een deel van onze welvaart in te leveren om de derde wereld te helpen. Maar dat doen we toch al! Vraag het maar aan de duizenden werklozen die hun job verloren omdat de productie naar de lage loonlanden verplaatst werd. Je kan niet ontkennen dat de arbeidende bevolking hier drastisch inlevert en dat er (slech-

ter betaalde) jobs elders bijkomen, waar de plaatselijke bevolking dankbaar gebruik van maakt.

Uit de recente studies van professor Vuchelen blijkt dat ook bij ons de kloof tussen arm en rijk vergroot is de laatste tien jaar. De bevolking hier verarmt. Jobs voor laaggeschoolden vloeien "automatisch" naar de derde wereld omwille van te duur in West-Europa. Het staat buiten kijf dat de Belgische overheid niet de macht heeft om een nieuw economisch evenwicht op wereldvlak te controleren. De vraag is of zelfs de Europese Unie in staat is dit proces te beïnvloeden? Het is een verkeerde tactiek om de mensen hier een schuldgevoel aan te praten. Elke voluntaristische maatregel die de verarming in de hand werkt, kan alleen maar de sociale ongelijkheid in dit land nog verder vergroten en daardoor de intolerantie in de hand werken. Het lijkt mij dan ook een fout van de huidige regering om een bijzondere commissaris te benoemen die alleen tot taak heeft om het beleid van de regering uit te voeren en geen ruimte heeft om beleidslijnen aan te brengen of om suggesties te doen. Het probleem is zo complex en zo allesomvattend dat het aangewezen is om het actief op de voet te volgen.

Criminaliteit

Een laatste aspect dat ik wil aanstippen is de invloed van de criminaliteit die zich vastzuigt aan de vluchtelingenstroom. In de eerste plaats zijn er de netwerken van de 'passeurs' die tegen grof geld mensen onder erbarmelijke omstandigheden overbrengen naar Europa en hen dan ergens langs de kant van de weg dumpen. Het groeiend aantal illegalen in de steden vormt dan weer een ander probleem. Illegaal zijn betekent dat men officieel niet bestaat en bijgevolg ook geen rechten kan doen gelden. Men is vogelvrij. In het beste geval vind je werk tegen een uurloon van 100 fr., als je al betaald wordt na het gedane werk. In sommige luxeflats van de Antwerpse binnenstad en in sommige rijke buitenresidenties werken mensen als huispersoneel, totaal afhankelijk van de wil van hun meesters. Vrouwen sukkelen in de prostitutie en Child Focus kan alleen zoeken naar verdwenen kinderen

die officieel bestaan. Ik vraag mij echt af hoe lang het nog zal duren vooraleer de georganiseerde misdaad illegale kinderen zal aanbieden aan pedofielen. Er moet dus versneld werk gemaakt worden van de illegaliteit, deels door regularisering, deels door uitwijzing. De illegaliteit moet in kaart gebracht worden voor het probleem niet meer te beheersen valt.

Enkele conclusies na het overlijden van Sémira Adamu

- De publieke opinie heeft haar totale onverschilligheid ten aanzien van asielzoekers laten varen en is geëvolueerd naar een zekere sensibiliserende houding. Misschien is het voor het eerst doorgedrongen dat het hier om mensen gaat. Dat is niet in het minst te danken aan de volgehouden inspanning van een groot aantal actiegroepen. Verheugend is dat veel jonge mensen zich inzetten voor dit probleem. Spijtig genoeg tracht een klein aantal extreme groepen de discussie te monopoliseren. Dit remt het evenwichtige debat.

- De regering heeft tot op heden correct gereageerd op het drama met Sémira Adamu. De oppositie heeft duidelijk geen alternatief. Wat de regering gedaan heeft, is evenwel onvoldoende. Het volstaat niet meer te zeggen "dat we vasthouden aan het eerder uitgestippelde beleid". De maatregelen ter humanisering van het asielbeleid, voorgesteld door de senaat, zijn eveneens onvoldoende.

- Niemand stelt zich blijkbaar de vraag welke rol de Europese Unie kan en moet spelen. De Europese Unie zou een beleidskader kunnen uitwerken dat door alle lidstaten gevolgd zou moeten worden. Het probleem van de aanwezige illegalen zou ook op het Europese niveau besproken moeten worden. En waarom ook niet de modaliteiten van uitwijzing vastleggen op Europees niveau?

- Het zogenaamde B-statuut moet dringend ingevoerd worden. We moeten bereid zijn om

mensen uit conflictgebieden (Bosnië, Kosovo) op te vangen of hulp te bieden in deze regio's door de vluchtelingen ter plaatse te beschermen en te bevoorraden.

- Wij moeten meer en beter werk maken van integratie. Dat geldt niet alleen voor de asielzoekers, maar ook voor de migranten. De ervaring leert mij dat er tussen de verschillende gemeenschappen een muur staat.

- Politie en rijkswacht werken op lokaal vlak projecten uit in samenwerking met de burgers om de kloof tussen burger en politie te dichten.

Deze projecten zijn hoopgevend, maar er worden te weinig middelen voor ingezet. Veel hangt af van de initiatieven van de plaatselijke politiediensten en van de burgers. Vooral vanuit de gemeenteoverheden en vanuit de top van de politiek en de rijkswacht zou hiervoor meer aandacht mogen komen.

- We zullen nog jaren met een vluchtelingenprobleem geconfronteerd worden. Daarom moet er over dit thema onderzoekswerk op universitair niveau gedaan worden. Dit probleem lost men niet op "wanneer het zich stelt", maar vergt een grondige voorkennis en bereidheid om zich aan te passen aan de wisselende noden.

- De politiek moet zich bezinnen over de maatschappij die wij willen uitbouwen. Gaan wij verder de etnisch-nationalistisch toer op in Vlaanderen, met het risico dat de autochtone bevolking zich nog meer op zichzelf zal terugplooiën? Het Vlaamse discours over Brussel is een goed voorbeeld van hoe ver dit ons kan leiden: meer en meer maakt dit discours zich los van de zich wijzigende realiteit op het terrein.

- Het is onze plicht om er voor te zorgen dat de dood van Sémira Adamu een keerpunt wordt in ons denken over het asielrecht. Wanneer de emotie geluwd zal zijn en het steriele schreeuwen op straat is gestopt, zullen wij ons in stilte moeten buigen over dit onderwerp. Laten we de dood van deze jonge vrouw vooral niet als een 'incident' afdoen.